

Konoplan

GLASILO KOLEKTIVA IN DUPLATI JARŠE

ŠT. 2 — IX
FEBRUAR 1980
CENA 10 DIN

VSEBINA:

- L. Zabukovec — Kooperacija, specializacija
- L. Zabukovec — Ko kupujete, pazite!
- O. Lipovšek — Poročilo z generalke!
- O. Lipovšek — Konoplan o SQUAW WALLEY-u
- M. Skrinjar — Zavarovanci, ali delate tako?
- F. Rihtar — Do Varšave
- Ing. Japelj — Pereč problem odpadnih voda
- S. Zagar — Seveda ga poznamo
- J. Klešnik — Vi vprašate — mi odgovarjamo!
- F. Rebernik — Kako smo delali?
- M. Vidmar — Sindikat poroča
- C. Kancilija — Tovariška pomoč od leta 1954
- V. Habjanova — Personalne spremembe

Kolektivni sestanek neposrednih proizvajalcev

Konoplja, kooperacija, specializacija ...

Dne 21. I. 1960 je zasedal v Jaršah plenum Združenja tekstilne industrije Jugoslavije, sekcija za trda vlakna. Kot prvo točko dnevnega reda so obravnavali preskrbo s surovinami.

Zato je bila konoplja, kot glavni predstavnik trdih vlaken v Jugoslaviji, v ospredju zanimanja. Perspektive za setev konoplje pa v letošnjem letu niso posebno rožnate. V skladu s splošno politiko pospeševanja kmetijstva, posvečajo državna posestva in kmetijske obdelovalne zadruge večjo pozornost pridelovanju žitaric in krmnih rastlin. Zanimanja za setev konoplje ni dosti, kar je razumljivo, če pogledamo dohodek v dinarjih na 1 hektar. Pri 1 ha s konopljo zasejane površine znaša dohodek 40 000 din, pri sladkorni pesi 160 000 din od ha, pri drugih poljedelskih kulturah pa je dohodek še večji. Po izjavi predstavnikov pridelovalcev konoplje so pripravljene sejati konopljo v glavnem manjši pridelovalci konoplje, v glavnem privatni sektor, in to ob primernem povišanju cen za konopljeno slamo.

Znatno povišanje cen za konopljeno slamo, pri sedanjih cenah konopljenih izdelkov, pa je nesprejemljivo za predelovalce lanene slame (kudeljare), konopljeni izdelki, posebno embalažne tkanine, pa že pri sedanjih cenah težko konkurirajo izdelkom iz jute. Juta ni le cenejša, temveč je tudi predpisana z mednarodnimi standardi kot embalaža za mednarodno trgovino, in tudi naša izvozna podjetja se morajo podrežati tem standardom.

Prikazani so bili še drugi problemi, kot izvoz konopljenega vlakna, uvoz jute in drugih trdih vlaken, premije pri izvozu konoplje, znižanje davka na konopljene izdelke. Vsa diskusija se je sukala okoli vprašanja, kako zagotoviti zadostno količino konopljenega vlakna za obstoječo industrijo, kako regulirati ceno konopljene slame, vlakna in izdelkov, da bodo primerno stimulirani pridelovalci in predelovalna industrija, obenem pa bi morali biti izdelki na trgu konkurenčni.

V diskusiji je bilo predlaganih več predlogov za rešitev gornjega vprašanja. Zmanjšanje izvoza konopljenega vlakna, zmanjšanje uvoza jute in ostalih trdih vlaken, regresiranje pridelovalcu, s primernimi agro-

tehničnimi ukrepi izboljšati kvaliteto konoplje in povečati hektarski donos in še dosti drugih predlogov.

Člani plenuma so bili mnenja, da so vse zgoraj navedene rešitve začasne in da situacija zahteva kompleksno, trajnejšo rešitev. V ta namen je bila izbrana komisija, ki naj zbere podatke o proizvodnji in predelavi konoplje, ugotovi posledice zmanjšanja ali celo opuščanja industrije konoplje za celotno gospodarstvo in referat s primernimi predlogi predloži višjim državnim gospodarskim organom.

Kot druga točka je bila na dnevnem redu kooperacija in specializacija. Prikazano je bilo sedanje stanje glede asortimana izdelkov, pojavi kopiranja artiklov in neprimerno izkoriščanje specialnega strojnega parka. Po daljši diskusiji so se člani zedinili v tem, da naj vsaka tovarna izdeluje le tiste artikle, ki so njenemu strojnemu parku primerne, vsako kopiranje artiklov pa je nečastno. Osnovani sta bili dve grupi. Na sestanku vsake od teh grup naj pregledajo svoje artikle in se zedinijo o bodočem proizvodnem programu, tako da se zmanjša število artiklov po posameznih tovarnah in se na ta način omogoči izboljšanje kvalitete in povečanje produktivnosti.

V zvezi z oplemenitjenjem tkanin, glede na visoke cene oplemenitilnih strojev, ki v posameznih obratih niso polno izkoriščeni, je bil postavljen predlog, da se ustanovijo centralne ali specializirane oplemenitilnice. V takih oplemenitilnicah bi lahko podjetja s sorodnimi izdelki boljše izkoriščala stroje in s tem pocenila izdelke, hkrati pa tudi zaradi koncentracije in specializacije strokovnega kadra izboljšala kvaliteto izdelkov. Do prihodnje seje naj odbor Združenja pripravi predloge za lokacijo takih oplemenitilnic in določi, katera podjetja naj bi se okoriščala z uslugami posameznih oplemenitilnic.

Dalje je plenum razpravljalo o vprašanju srednje tehniške tekstilne šole v Odžacih. Predstavnik šole je opozoril na probleme šole v zvezi s šolskimi delavnicami in laboratoriji. Denarna sredstva za opremo naj dajo podjetja iz fondov za kadre. Plenum o tem ni sprejel dokončnega sklepa.

Razpravljali so še o nekaterih manjših tekočih problemih in ob 19. uri je plenum zaključil svoje delo.

-c L-

Poročilo z generalke

Naslov in naslednji sestavek veljata generalki MODNE REVIJE 1960.

Bilo je v petek, 15. januarja 1960. Zasnežena cesta v gostem snežnem meteu je ovirala, da bi napredovali hitreje kakor smo. Vseeno smo bili točni, s tem mislim, da smo prišli pravočasno in smo pet minut pred napovedanim pričetkom zasedli prosta mesta v ljubljanski festivalni dvorani.

Prvi vtis — negativno.

Dvorana za revijo, pripravljena po zamisli tov. S. L., je vredna kritike, zato naj imajo organizatorji in bralci tega sestavka mojo pripombo kot dopolnilo za prihodnje, ne pa kot nerganje. Poudarjam takoj, v isti sapi, da je letos marsikaj drugače in boljše kot je bilo doslej. Na primer napovedovalec oziroma napovedovalka. Z lepo tekočo besedo je brez samostojnih dodatkov vodila nastop. Tudi manekeni so bili dobro izbrani, manjka morda manjša oseba, ker je tudi takšnih pri nas dovolj. Ne vse so velike, četudi so te bolj reprezentativne.

In slednjič, kaj smo videli na reviji.

Novost je bila v tem, da so posamezne tovarne prikazovale svoje »posebne proizvode« kompletno, tako

da smo v ponavljanju videli isto oblačilo v drugem desenu prevečkrat. To velja predvsem za moške srajce, za nekatere ženske obleke in za plašče. Kritična pripomba velja tudi za proizvode Induplati, in to za predpasnike. Manekene so prišle na pozornico posamič, namesto da bi prišle hkrati in bi gledalci, katerim je bila revija namenjena, lahko ocenili kaj jim je najbolj všeč. Torej, tudi v tem prikazovanju so prireditelji naredili majhen spodrseljaj. Zadeva postane s prikazovanjem ponavljajočih se modelov monotona in predolga.

Pohvalno se je treba izraziti o organizaciji krojenja, pri kateri je letos sodelovala cela vrsta modnih kreatorjev, če jih smem tako vse imenovati. Med modnimi kreatorji so pa zopet takšni, ki jih vsi hvalijo in so »zato« dobri, in drugi, ki so manj znani in imajo dobre ideje. Težko pa jim je prisoditi originalnost idej oziroma svojo linijo ustvarjanja.

Enotni so kreatorji v tem, da dajejo za letošnjo sezono prednost kariranim tkaninam. Modna barva v Ljubljani je olivna in vseh odtenkih. Nekoliko prodirajo v modo veleovratniki. Ženske obleke so sorazmerno

kratke in segajo komaj preko kolena. Skoraj vsi razstavljeni kosi oblačil so za naše razmere uporabni in hipermoderne inozemske navlake na letošnji reviji ni. To je prav, saj smo le redko videli obleke, krojene po predlogi modne revije, ki je dišala čisto »a la parisienne«.

Zal na letošnji reviji ni moč izbrati neko posebnost kot so bili pred leti na primer žakliji.

Zenska pokrivala so praktična in okusna. Tudi obutev in večina ženskih torbic je primerna. V nasprotju z ostalimi gledalci revije ne vem, če so hola-hup hlačke zadostno oblačilo za doma. Izvedba te točke je bila odlična, prepričan pa sem, da ne bom imel prilike priti nikamor na obisk, kjer bi kot nenapovedan gost bil sprejet od ženske, oblečene samo v hola-hup hlače in lahko jopico. Če se motim, mi dragi bralci oprostite.

Plašči so okusni. Posebej velja to za komplete, sestavljene iz enakobarvne obleke in plašča ter primernega klobuka. Tu je bila tudi za moj okus najlepša prikazana garderoba izdelek ŠPIK Kranj. V razgovoru s tehničnim vodjem tovarne tov. Rainerjem Janezom smo zvedeli, da bo takšen komplet stal približno 22 000 do 25 000 din. To, za verjetno najboljšo žensko garderobo, ni pretirano.

Sportni deli oblačil, vetrni jopiči in hlače, so iz lahke tkanine, delno tiskane in zelo okusne. Ženske športne hlače so v večini primerov iz česane volnene preje.

Moška garderoba beleži v glavnem dve posebnosti. Hlače so brez zavihkov in večina suknjičev je enovrstnih, kar je posebnost, in bi ta narek revije lahko imenovali ljubljansko modo. Inozemci krojijo letos namreč suknjiče, ki so dvovrstni in imajo kratke ovratnike.

Plašči za vse letne čase so daljši kakor so bili doslej, vendar še vedno ne dosegajo klasične dolžine. So torej nekje v sredini. Barve oblek in plaščev so zelo

solidne. Nihče ni prikazoval modre tkanine za obleke in ne črne.

Moški klobuki so čedni, prav tako obutev, ki je skoraj enaka lanski modi.

Otroška garderoba je bila prikazana zelo skromno. Teži pa k uvajanju klotastih predpasnikov za šolo in dom. Otroška garderoba je, kratko povedano, praktična in okusna.

In slednjič še — katere izdelke je demonstriralo naše podjetje. Sportno platno za vetrne jopiče — zelo okusno krojene, dalje tiskano platno za zavese, krojeno v ženske predpasnike vseh mogočih oblik. Zelo posrečena zamisel. Zal to ni artikel za ta namen. Obleka iz našega platna se je že pri prvem nastopu na manekeni preveč mečkala in je bistri opazovalec to hibo lahko opazil.

Iz tiskanega platna je bila krojena tudi cela poletna obleka ter kopalni komplet, ki pa je bil brez dvoma zelo posrečen. Novost našega podjetja je tudi razstava tiskanih kril, tiskanih v obliki kroja (4 kom za eno krilo). Prikazani vzorci so razblinili mojo skeptiko, tako da se mi zdi prav, če ta izdelek iz artikla 1018 pohvalim in priporočam bralkam kot garderobo za vroče poletne dni. Cena je vsekakor dostopna.

Zaključno še nekaj.

Razen enega plašča v živahni (rdeči) barvi letos ni nobenih živih barv. Torej le nekaj, kar si velja zapomniti kot rezultat ogleda letošnje revije MODA 1960.

Drugič. Komisija, ki si je ogledala generalno revije, bi lahko izločila vse, kar so nekateri želeli prikazati, je pa manj dobro od konkurence. S tem bi izločili ponavljanje in zavlačevanje. To bi bil lahko tudi namen generalke, če se k temu delu ni pristopilo pred tem.

Otmar

Zavarovanci, ali delate tako?

Da bi bilo delo v obratni ambulanti pravilno in bolnik, ki potrebuje zdravniško pomoč ali pa želi samo zdravilo, zadovoljen, hočem opozoriti na nekatere nepravilnosti, ki se dogajajo v naši ambulanti. Vsakdo naj se zaveda, da mora ob obisku v ambulanto prinesiti seboj zdravstveno knjižico. Poslovanje v administraciji, ki ni majhno, zahteva brez zdravstvene knjižice mnogo več dela, kot sicer.

Bolnik, ki je sprejet v stalež, naj se po zdravniškem nasvetu oziroma opozorilu, točno javlja v ambulanti, in ne kot nekateri z dolgotrajnim obolenjem, ki jih ni na spregled po več tednov ali celo mesecev. Včasih zdravnik zaradi preobremenjenosti ne opomni bolnika na naslednji obisk, vendar naj se ta zgleda vsaj vsakih štirinajst dni, seveda pri dolgotrajnih obolenjih. Kadar zavarovanec že ozdravi in gre na delo, ne da bi se prej javil v ambulanti, v resnici krši pravila in se onemogoča dobro delo. Lahko pošlje svojca ali prijatelja s sporočilom, da dotični dela, vendar naj prinese s seboj še zdravstveno knjižico.

Če je bolnik sprejet na kliniko ali v bolnico, seveda sam ne more tega javiti, zato naj sporoči po sosedu ali sorodniku.

Velikokrat ponavljamo pogoste napake zavarovanca, ki nima zdravstvene knjižice v redu glede osebnih podatkov. Dolžnost in zakon zahtevata, da se vsaka sprememba glede stanovanja ali zaposlitve vpiše v zdravstveno knjižico. V naših primerih se to uredi v sekretariatu podjetja.

Glede specialnih pregledov velja načelo, naj jih zavarovanec opravi po možnosti izven delovnega časa. Zato na polikliniki dela posebna služba ves dan. Nekateri specialni pregledi se naročajo po telefonu iz obratne ambulante, tako izve zavarovanec za datum in uro in si lahko na ta način prilagodi svoj delovni čas.

Poškodovanec, ki je dobil opornico (za roko ali nogo), mora biti toliko discipliniran, da vrne opornico zdravstvenemu zavodu, v katerem je to prejel.

Žena, ki želi umetni splav, se mora javiti v obratni ambulanti ali dispanzerju za žene. Spričevalo, ki ga za to potrebuje, naredi sestra Škrinjar, in brez njenega spričevala ne more nobena žena na komisijo za umetni splav.

Če si zavarovanci te podatke osvojijo, bo delo v zdravstveni službi potekalo pravilno.

Sodelujte v »Konoplanu« s svojimi prispevki!

DO VARŠAVE

(Nadaljevanje — piše F. Rihtar)

V družbi novih znancev iz Poljske

Predstavnika poljske lanarske industrije sta naju sprejela na ministrstvu za lahko industrijo. Za razgovor smo imeli le malo časa, kajti uro in pol kasneje nas je vlak odpeljal že proti Lodzu.

Spremljala naju je uslužbenka direkcije, pridružil pa se nama je še tovariš Lenarčič iz Maribora, ki je enako kakor midva, prišel na prakso na Poljsko. Po dveurni vožnji smo prispeli v Lodz. S kolodvora smo se napotili naravnost v hotel Savoy. Tu smo prespali noč, zjutraj pa sva se midva javila na direkciji lanarske industrije, tovariš Lenarčič pa na direkciji bombažarske industrije. Sprejel naju je tehnični direktor. Dogovorili smo se o najini praksi in o tovarnah, katere naj bi obiskala. Pokazali so nama tudi kolekcijo izdelkov njihovih lanarskih tovarn. Nad kvaliteto izdelkov sva bila prav presenečena. Vsak posamezni izdelek se odlikuje v pogledu preje, izdelave in končne obdelave. Prav posebno izstopajo pisane tkanine za gospodinjstvo in ženske obleke, dočim precej zaostajajo tkanine, potiskane v filmskih tiskarnah, mogoče ne po sami izdelavi, pač pa po vzorcih.

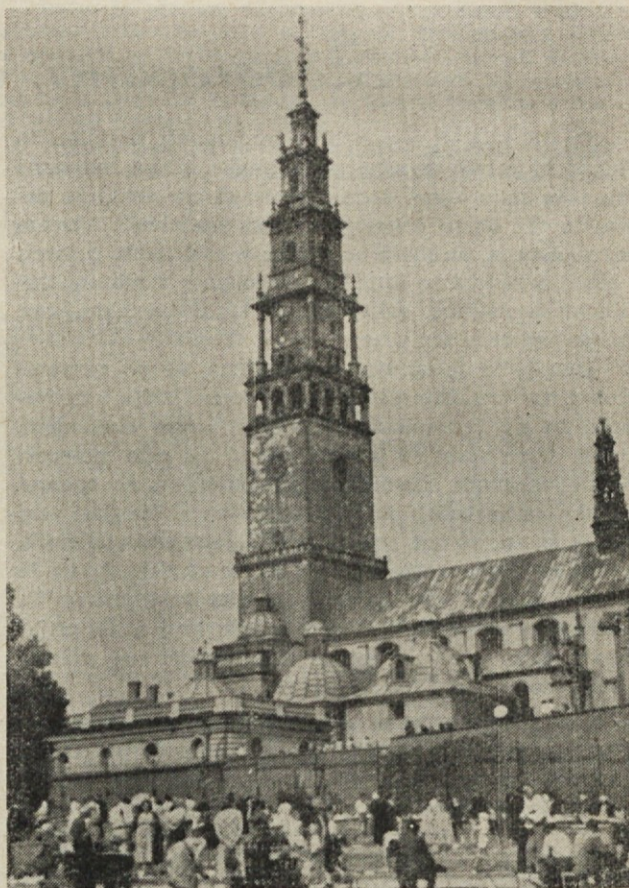
Se isti dan sva v spremstvu odpotovala dalje na jug v Čenstohovo, kjer sva v lanarski tovarni »Starodom« preživela prvi mesec najine prakse. To je bilo 7. avgusta 1959 v popoldanskih urah.

Na kolodvoru nas je čakal administrativni direktor omenjene tovarne. Najina spremljevalka se je poslovila ter se je z naslednjim vlakom vrnila v Lodz. Naju pa je direktor povabil na kosilo v restavracijo Polonia. Z njim sva se sporazumevala v nemščini, katera pa mu je delala še več preglavic, kakor nama. To je bil pač edini jezik, s katerim je bilo sporazumevanje omogočeno. Po kosilu smo odšli na najino stanovanje. Na izbiri sva imela dve možnosti, ali stanovati v edinem hotelu v mestu, ki je oddaljen 2 km od tovarne, ali pa v sobi za goste v tovarniškem kulturnem domu, kateri stoji nasproti tovarne. Razen tega stane hotelska soba z dvema posteljama 100 zlotov na dan, tovarniška soba za goste pa je brezplačna. Razumljivo je, da sva izbrala drugo možnost in se za čas najinega bivanja vselila v tovarniško sobo. Soba je bila lepa in opremljena za dve osebi, poleg vsega pa je bil tu še električni kuhalnik in posoda za kuhanje čaja. To sva s pridom uporabljala za pripravljanje zajtrka, včasih pa tudi večerje, saj je

bila restavracija oddaljena več kot 2 km, nama pa se ni vedno ljubilo dvakrat dnevno hoditi v središče mesta.

V soboto, 8. avgusta 1959, sva prišla prvokrat v tovarno. Sprejel naju je glavni direktor tovarne s člani uprave in političnimi funkcionarji. Kmalu smo bili v živahnem pogovoru. Njih je zanimalo življenje in delo v Jugoslaviji, naju pa seveda isto v Poljski. Že po tem prvem razgovoru sem dobil vtis, da imajo jugoslovanski narodi dobre prijatelje v Poljakih.

Pogovorili smo se o najini praksi, nato pa nama je vodja produkcije razkazal celo tovarno. Tovarna je bila zgrajena leta 1900 in zaposluje približno 3700 delavcev in nameščencev. V sklopu tovarne so naslednji obrati: predilnica lanu, predilnica jute in papirnatih prej, vrvarna, snovalnica in škrobilnica za juto, oddelek za previjanje votka, tkalnica jute, papirja in kratkega lanu, tkalnica jadrovinških tkanin, oddelek za oplemenitenje jadrovijskih tkanin, konfekcija vrečevine in remontna delavnica za predilnico in tkalnico. Vsi oddelki so še v istem stanju kakor pred 60 leti, razen obeh predilnic, ki sta bili montirani leta 1936. Vsi stroji v obeh predilnicah so firme Fairbairn Lawson - Belfast ter so v dobrem stanju, kar je rezultat sistematske kontrole in izvrševanja popolnega remonta. Ventilacija v predilnicah je centralna, na ta način, da se prah od posameznih strojev po izprašilnih ceveh zbira v velikih komorah, ki so montirane v vsakem oddelku. Zrak se

Čenstohova — Kościół »Matke Boške«

vlaži s pomočjo razpršilnih šob, ki so nameščene na vsakih par metrov pod stropom. Razsvetljava je zastarela in prostori morajo biti razsvetljeni ves dan.

Vse dolgovlaknate lanene preje od Nm 3,6 LD do Nm 12 LD predejo na mokro predilnih strojih, kratkovlaknate pa na suho predilnih strojih in to največ do Nm 4,2. Predilnici uporabljata angleški sistem številčenja za lan, na vseh strojih v predpredilnici in predilnici lanu delajo izključno samo ženske.

Predilnica za juto se od predilnice za lan ne razlikuje mnogo, le da so stroji sorazmerno na jakost vlaken močnejše grajeni. Na istih predilnih strojih za juto predejo tudi prejo iz papirnatih trakov, katero uporabljajo za tkanje vrečevine in izdelovanje vrvi. Vrvi izdelujejo iz papirja, jute ter lanu, in to od najtanjših za pakiranje pa do najdebelejših tehničnih vrvi.

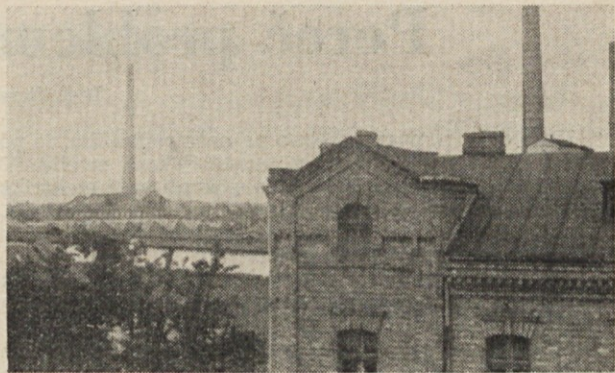
Za pakiranje strojev in strojnih delov izdelujejo na posebnem stroju z asfaltno smolo lepljene tkanine. Običajno uporabljajo za to eno jutino in eno laneno tkanino. Na isti način izdelujejo tudi lepljeno tkanino za embalaranje iz jutine tkanine in folije polivinila.

Lanena preja, namenjena za osnove, pride iz sušilnice v predenih, vsa ostala pa na lesenih kolutnih cevkah naravnost iz predilnih strojev v oddelek za previjanje osnov. Vso to prejo previjejo na križno navijalnih strojih na križne navitke dolžine 20 cm s premerom 18 cm. Stroji so zelo zastareli, angleške izdelave iz leta 1893 in z navijalno hitrostjo ca. 70 m na minuto. Ena delavka posluhuje 10 do 15 vreten, kar je odvisno od številke in kvalitete preje in njene ročne spretnosti.

Osnove iz jute, kratkega lanu in papirja, navijajo na kombiniranih snovalno škrobilnih strojih. Stroji so na dvostranski. Preja se iz cevnic vodi skozi škrobilno kad in preko treh sušilnih bobnov na osnovni valj, kateri je med obema garniturama. Brzina snovanja je konstantna in znaša 14 m/min.

Osnove za jadrovinske tkanine snujejo na dveh starih saških snovalih. Snovalna hitrost teh snoval je zelo majhna, tako da oba skupaj komaj nasnujeta osnove za 30 jadrovinskih statev. Pri snovanju se bobnen mehanično premika, pri previjanju na osnovni valj pa mora delavec bobnen sam premikati.

Votek iz jute, papirja in kratkega lanu, navijajo na zastarelih strojih za navijanje izvitkov. Izvitki s premerom do 42 mm so dolžine do 220 mm. Na vsakem izvitku je 250 do 300 m preje, kar je odvisno od številke preje. Ves votek pakirajo v vreče, katere označijo s številko preje in točno težo. Zašite vreče spravijo v ročno skladišče, od tod pa naravnost na statve.

Cénstohova — Stradom

V tkalnici za juto je montiranih 340 statev firme Urquhart-Lidsay iz leta 1893. Vsi stroji so montirani v eni dvorani. Pogon je transmisijski. Statve z delovno širino od 110 cm do 140 cm delajo s 130 obrati/min, so pa brez votkove zaustavke in brez števca. V tej tkalnici tkejo izključno samo tkanine za embalažo s povprečno gostoto 4.5 votka/cm.

V posebnem oddelku teče 30 težkih lanarskih statev. Na teh tkejo samo lanene jadrovinske tkanine, in to 4 artikle v različnih širinah. Tudi tu so skoraj vsi stroji iz prejšnjega stoletja, razen nekaterih statev firme Schönherr iz leta 1938 in dveh novih strojev poljske izdelave. Ta dva stroja sta že od leta 1953 v poizkusnem teku, vendar zaradi neprecizne izdelave niso prišli do serijske izdelave tega tipa statev.

Jadrovinske stroje poslužujejo moški in ženske v enostrojnem sistemu. Produktivnost je glede na zastareli strojni park precej visoka, kar pa je v glavnem zasluga odlične kvalitete lanene preje. Ker na statvah nimajo števecov, obračunavajo produkcijo posameznika na ta način, da zatkano tkanino izmerijo od znaka do znaka in preračunajo v 1000 votkov. Tehničnih norm nimajo, zato pa učinek posameznika obračunavajo na finančni efekt delovnega mesta, ki je zajet v plan. Delavci presegajo tako predpisane norme oziroma plan do 30%, tako da zaslužijo do 2000 zlotov. V ilustracijo navajam, da znaša povprečna direktorjeva plača do 3500 zlotov (24 zlotov = 1 US dolar).

Stkane tkanine kontrolira posebni kontrolor in jih ocenjuje od I. do IV. klase po kvaliteti. Za prvorazredno tkanino prejme tkalec 100% plačo, za vsak naslednji razred pa se odbija določeni % plače tistega, ki je napako v tkanini povzročil.

V tkalnici znašajo povprečni zastoji okoli 12%, od tega največ zaradi čakanja na osnove. Rezervnih osnov ne morejo sproti naviti, ker imajo za celo tkalnico le 50 rezervnih valjev.

Podjetje ima lastno remontno delavnico za popravilo strojev v predilnici in tkalnici. Obseg delavnice bo razumljivejši če povem, da zaposluje okoli 200 kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev. Remontna delavnica je opremljena z naj sodobnejšimi stroji in aparati za obdelavo kovin in njihovo kontrolo. Vodja remontne delavnice je strojni inženir, v pomoč pa ima remontno tehnično biro in tehnično kontrolo. Remontirajo samo predilne stroje. Remont strojev je temeljit, vse izrabljene strojne dele zamenjajo, obdelajo pa jih v lastni delavnici, tudi najpreciznejše. Tkalskih strojev ne remontirajo, ker imajo v načrtu nov strojni park.

Krakow — tržnica

Pereč problem odpadnih voda

Ing. Japelj Miha

Naša država, prav posebno pa naša republika, je po vojni izredno napredovala v industrijskem merilu. V mnogih krajih, kjer včasih niso poznali niti elektrike niti imeli železnice, raste danes mogočna industrija. Življenjski standard našega državljana temelji vsak dan na vedno bolj trdni osnovi.

Hiter razvoj industrializacije pa je vzbudil, oziroma ni upošteval tudi precej resen problem industrijskih odpadnih voda.

Onesnažene površinske vode, v katere se izliva odpadna voda naših industrij vseh mogočih vrst, predstavljajo velik problem. Zaradi strupenih kemikalij in izredne množine gniločnih organskih snovi je ogroženo življenje v površinski vodi. V površinski vodi se namreč nahaja ogromno živih bitij, od mikroorganizmov preko različnih alg, školjk, rečnih polžev do rib. Vsa ta živa bitja pa potrebujejo za svoj obstoj večje množine kisika, ki je raztopljen v vodi. Zaradi vsebnosti organskih snovi se v vodi raztopljen kisik porabi za oksidacijo teh snovi v ogljikov dvokis in vodo. Oksidacija organskih snovi v ogljikov dvokis in vodo pospešujejo tako imenovane metanske bakterije. Te najprej kemično pretvorijo organsko substanco v metan (gorljiv in strupen plin), ta pa reagira naprej v končni produkt oksidacije, to je v ogljikov dvokis in vodo. Poleg omenjenih organskih bakterij so v vodi bakterije vseh mogočih vrst, ki so za življenje v reki izredno koristne, saj imajo veliko biološko vlogo, da namreč pretvarjajo vodi škodljive strupe, ki so lahko organskega ali tudi anorganskega izvora, v vodi neškodljive snovi. Imena teh koristnih bakterij smo kemiki vzeli kar po funkcijah. Ki jih vsaka bakterija opravlja. Bakterium sulfuricans razkrajja organske snovi z vsebnostjo žvepla v plin vodikov žveplec (ta ima zelo neprijeten vonj po gnilih jajcih), ta plin izhaja iz vode in okužuje ozračje ob rekah. Bakterium nitrogenus pa pretvareja dušikove organske spojine v amonijak, ogljikov dvokis in vodo. Amonijak je tudi za ozračje nekoristen plin, saj ima zelo neprijeten vonj po greznicah ali straniščih. Navedene bakterije resnično razkroje vse snovi, da postanejo neškodljive. Obstojne pa so samo v določenem pH območju (stopnja kislosti ali alkalnosti). Če izlivamo v odpadno vodo večje količine kisline ali luga (kar je primer tudi v naši tovarni), je vodni medij smrtonosen za te izredno pomembne bakterije. Bakterij omenjenih kvalitet ni več, organske in anorganske snovi se ne razkrajajo in konec je rečnemu življenju, ki je tako dragoceno za naše gospodarstvo.

Vidimo torej, da že rečno življenje v vodi, predvsem pa bakterije, pomagajo odpadne vode očiščevati. To sposobnost površinske vode imenujemo naravno samočistilnost ali biokemično samoočiščenje vode.

Zaradi prevelike koncentracije industrijskih podjetij, ki so ob eni in isti površinski vodi, pa naravna samočistilnost ne zadostuje več zaradi prevelike količine škodljivih snovi v odpadni vodi. Tedaj pa ni več ogroženo samo življenje v reki, ampak tudi življenje človeka, ki rabi velikokrat površinsko vodo za pranje, včasih jo celo uživa, poleti pa se v njej koplje. Zaradi

škodljivih snovi, ki so v vodi, lahko resno zbolijo. Vemo namreč to, da so ravno strupene bakterije najbolj trdožive v tej onesnaženi vodi. Klasični primer najbolj obstojnih bakterij v vodi so ravno bacili tifusa, desinterije (griže) in tuberkuloze. Tudi če izlivamo v vodo večje količine kislin ali luga, ostanejo te bakterije pri življenju, medtem ko ostale bakterije poginejo. Če pa v površinski vodi dominirajo koristne bakterije nad infekcijskimi, tedaj ostanejo v svojem medsebojnem boju tudi zmagovalci in uničijo bakterije, ki so življenju v reki kakor tudi človeku samemu v pogubo.

Večina tovarn nima izvedenih čistilnih naprav za svoje odpadne vode, to je velika rakova rana naše industrije. Zato je bil izdan odlok, naj vsaka tovarna projektira čistilne naprave za svojo odpadno vodo. V moderni kemični tehnologiji je že znano ogromno postopkov za čiščenje odpadnih voda. Ti postopki temeljijo na enem in istem principu, da odpadno vodo očistijo na kemični način tako, da postanejo za rečno življenje neškodljive.

Za čiščenje odpadne vode tekstilne industrije je znano mnogo postopkov, najbolj s pridom pa se uporablja tako imenovani Niers-Pista postopek. Najbolj tehnično dovršene naprave, ki čistijo po omenjenem postopku, so v Švici in delno tudi v Nemčiji. Pri nas je čistilnih naprav, ki čistijo po tem postopku zelo malo. Bistvo tega postopka je, da se koloidalno onečiščena voda tekstilne industrije očisti svojih koloidnih primesi na ta način, da se koloidne primesi absorbirajo na gel železovega hidroksida. Železov hidroksid, ki ga vsi ljudje poznajo pod modificiranim imenom železna rja, je v določeni obliki zelo aktiven in ima zelo veliko absorpcijsko lastnost. Pojem absorpcije koloidnih snovi na železov hidroksid se da razložiti tudi z zelo preprostimi besedami. Železov hidroksid ima to sposobnost, da veže na sebe nečistoče, ki so v odpadni vodi. Odpadna voda naše industrije ima precej koloidnih sestavin, od katerih omenjam pektinske snovi, hemiceluloze, lignin, različne humine, voske, maščobe, organska barvila vseh mogočih vrst itd. Neočiščena odpadna voda z zelo bogato vsebnostjo omenjenih koloidov pa je za naravno samočistilnost površinske vode pogubna. V našem podjetju je na žalost za enkrat še vedno neočiščena. Zato skuša naše podjetje čimprej urediti problem odpadne vode.

Najtežavnejši problem v tehniki Niers-Pista postopka je pripraviti dovolj kvaliteten železov hidroksid. V Švici ga pripravljajo na ta način, da železne opilke oksidirajo z zrakom v vodni suspenziji v železov hidroksid.

Zrak uvajajo v vodo s pomočjo posebne turbine, ki zaradi hitre rotacije v vodni suspenziji z železovimi opilki ustvarja primeren vrtnec, ta pa srka zrak v suspenzijo. Švicarski sistem čiščenja odpadnih voda po Niers-Pista postopku je sicer tehnično izredno dovršen, je pa zelo drag zaradi tega, ker je zgoraj omenjena turbina patentirana in razen tega konstrukcijsko težko izvedljiva, skratka draga.

Nadaljevanje in konec prihodnjič

UMRL JE JAGODIC JOŠKO

Jagodic Joško se je rodil 16. aprila 1892 v Polju.

Velika večina nas, njegovih sodelavcev, ga je poznala, prav gotovo pa je sam poznal vse, saj je bil pri hiši, kakor pravimo ljudem, ki so že od vsega početka v službi, najstarejši. Zaposlen je bil pri Majdiču kot kočijaž od 19. maja 1922 do 18. maja 1924. Po katastrofi, ko je pogorel mlin — predhodnik INDUPLATI, ga je prevzela nova uprava in je že z naslednjim datumom vstopil (19. maja 1924) v službo v IPI. Za-

dolžen je bil z različnimi deli, vrsto let pa je hodil kot kurir na pošto. V zadnjem času je bil v naši tovarni zaposlen kot ekspeditor v skladišču gotovega blaga.

Upokojen je bil 31. julija 1957.

Pokojni Joško Jagodic je bil član pevskega zbora Induplati vse od prvih vaj in nastopov dalje. Bil je vesele narave, čeprav skromen in miren.

Ko ga je v jeseni lanskega leta zadela kap, skoro nismo verjeli, da je stanje kritično. Bolezen, ki ni popustila, ga je končno strla v torek 26. januarja 1960.

K zadnjemu počitku smo ga spremili na pokopališče v Mengšu.

Delavci govorijo ...

Nekoliko dni pred skupno sejo kolektiva neposrednih proizvajalcev v našem podjetju smo slišali po zvočniku, da imajo uprava podjetja, delavsko samoupravljanje in organizacije namen, dne 2. februarja 1960 sklicati širši sestanek delovnih ljudi. Delovni ljudje so bili pozvani, naj se tega sestanka, na katerem bodo lahko povedali svoja mnenja in različne utemeljitve, ki jih je bilo v zadnjem času mnogokrat slišati, udeležijo. V dnevih pred skupno sejo so delavci in delavke izmenjavali med seboj svoja mnenja, si zaupali, se prepirali in že vnaprej zaključevali medsebojne razgovore z določenimi napovedmi, sklepi in željami.

Marsikateri med njimi je zatrdno sklenil, da bo na sestanku sprožil tisto vprašanje, ki ga verjetno že dolgo časa zanima, vendar ...

Drugi zopet so si obetali mnogo novega in določene spremembe, pa ...

Dočakali smo končno napovedani februarski dan. Ob 14. uri so se ustavili stroji v podjetju in delovno ljudstvo je napolnilo do zadnjega kotička kino-dvorano in poslušalo, preverjalo in sledilo izvajanju tovariša direktorja.

Zborovanje je bilo zaključeno. Zopet so zabrnili stroji v podjetju, delavci pa so nadaljevali s svojim delom. Vtise in prepričanja s sestanka so odnesli s seboj in verjetno še danes o tem premišlujejo.

Trije delavci iz različnih obratov so tisto popoldne po sestanku na postavljena vprašanja o svojih vtisih s sestanka dali naslednje odgovore.

Vprašanja so se glasila:

1. kakšen vtis je napravil na vas kolektivni sestanek?
2. kaj koristnega ste pridobili na sestanku?
3. kaj vse ste pričakovali od sestanka?
4. kaj vse bi še moral povedati tovariš direktor na tem sestanku?
5. ali bi si še želeli takih in podobnih sestankov?

Prisluhnimo prvemu mnenju iz predilnice.

»Name je napravil ta sestanek naslednji vtis: predvsem je bila diskusija prekratka, je pa treba vseeno malo premisliti, preden kaj rečeš. Torej, vse skupaj je bilo prehitro zaključeno. Treba bi bilo malo počakati, da človek premisli in potem šele pove svoje mnenje.

Sestanek mi je bil všeč, saj sem izvedela, kam gre denar. Zanimalo pa me je tudi, koliko je stal dom v Umagu, zanima pa me tudi, kako je napredovala predilnica.

Na sestanku sem pričakovala povsem nekaj drugega, namreč to, da bo tov. direktor poročal o problematiki podjetja, kar tudi je, potem pa bomo tudi mi povedali svoje mnenje. Kolikor vem, so se ljudje o tem sestanku že prej veliko pogovarjali in so imeli pripravljena tudi različna vprašanja. Pričakovala sem, da se bomo pogovorili tudi o odnosih med delavci in mojstri in o odnosih delavcev med seboj. Bom kar povedala, za kaj gre. Sindikat je razdelil plašče za kolesa. Dobila ga je delavka, ki stanuje v bližini tovarne. Po mojem mnenju bi ga moral dobiti delavec, ki stanuje od podjetja sedem ali več kilometrov. V garderobi je potem prišlo do nesoglasij in je ena izmed

delavk dobila tisti plašč potem v glavo. No, to navajam kot primer slabega načina dela in slabih odnosov med delavci.

Se enkrat poudarjam, da je bilo na sestanku premalo diskusije, to pa zaradi tega, ker je tov. direktor sejo prehitro zaključil. Tudi ni vse natančno obrazložil, saj jaz nisem vsega razumela, in če povem čisto odkrito, je vse preveč fino razložil. Plačo je primerjal samo za najboljše delavce. Zakaj ni povedal tudi o najslabših plačah?

Zelim si boljšega sestanka, na katerem bi se lahko bolj natančno pogovorili in bi se vse še bolj podrobno razložilo. Taki sestanki so zelo potrebni, vendar z več diskusije. Ali kaj, ko se nobeden ne upa z vprašanji na dan.

Pripomba: Želeli bi si boljše plače in izboljšati delovne pogoje v predilnici (ventilacija). Treba bi bilo izboljšati tudi odnose med delavci in mojstri. Če povem resnico, mojstri sploh ne znajo ali nočejo delati s svojimi delavci. Mojstri sploh niso človeški. Tako je pri nas.«

In sedaj mnenje o tem sestanku iz tkalnice.

»Človek zelo rad kaj izve o stanju podjetja. Toliko se govori o denarju, mi pa tako malo dobimo. Moj vtis o tem skupnem sestanku je dober. Tov. direktor je na vsa vprašanja lahko in takoj odgovoril, in tako sem vsaj izvedela, kam kaj gre in kako se porabi in kakšno bodočnost ima naše podjetje.

Sestanek se mi je zdel koristen. Izvedela sem, kako bo podjetje še napredovalo in mislim, da bomo potem tudi več zaslužili, saj gre vsakemu za to, in končno ne hodimo v tovarno le na sprehod. Izvedela sem tudi, kakšna razlika je v primerjavi od enega leta do drugega.

Pričakovala sem, da bomo od tega sestanka res nekaj izvedeli, kar že dolgo nismo. Takega sestanka res dolgo ni bilo in sem mislila, da se bomo še več stvari pomenili. Zdelo se mi je, da bo tov. direktor poročal prav to kar je, mislila sem tudi, da bo na sestanku spregovoril še marsikateri funkcionar.

Največ je bilo govora o plačah, vendar po mojem mnenju ni bilo vse povedano. Razloženo je bilo, da so se plače zvišale, ni pa bilo povedano to, da je šla cena

Delavci govorijo ...

prehrani in drugim artiklom tudi navzgor. Po pravici povem, da sem poprej laže živela, ko je bila plača manjša.

Takega sestanka bi si še želela in mislim, da bi se morali na takem sestanku še bolj temeljito pogovoriti in še marsikatero stvar izvedeti. Mnogi sklepi, ki jih prinese Upravni odbor in Delavski svet, nam niso znani. Res je, da so zapisniki na deskah, vendar jih ne moreš zmerom prebrati in zato bi morali imeti večkrat manjše sestanke, na katerih naj bi nam poročali člani delavskega samoupravljanja.«

Zaključimo te vtise še z mnenjem iz oplemenitilnice.

»Name je ta sestanek napravil dober vtis. Predvsem zato, ker smo tudi mi delavci izvedeli, kako se pravzaprav gospodari v našem podjetju, kakšno je finančno poslovanje, kako dela administrativni aparat, kam gre denar in za kaj se porabi. Slišijo se namreč različne kritike, da v tovarni nekaj ni prav. Zaradi tega bi lahko bil tak sestanek večkrat in to po oddelkih, kjer bi bili potem vsi točno informirani, kako cela stvar poteka, ne pa, da nobeden nič ne ve in zato krožijo po podjetju različne govorice, ki dostikrat niso utemeljene, včasih pa so pravilne.

Jaz sem na tem sestanku izvedel precej koristnih stvari. Na primer kako bo »Induplati« izgledala čez nekaj let, razumljivo, ako se bo delalo tako, kot je bilo predvideno. To so zame koristne novice. Če pogledamo samo obrat oplemenitilnice, je delo v njej nemogoče. Praktično smo brez prostora, zlasti sedaj, ko smo dobili nove stroje. Zato je res potrebno, da se tukaj nekaj ukrene. Pomisliti je treba na to, da spričo tega trpi proizvodnja. Če se bo oplemenitilnica povečala in bomo dobili nove stroje, sem prepričan, da bo tudi kvaliteta boljša in bomo delali še z večjim veseljem.

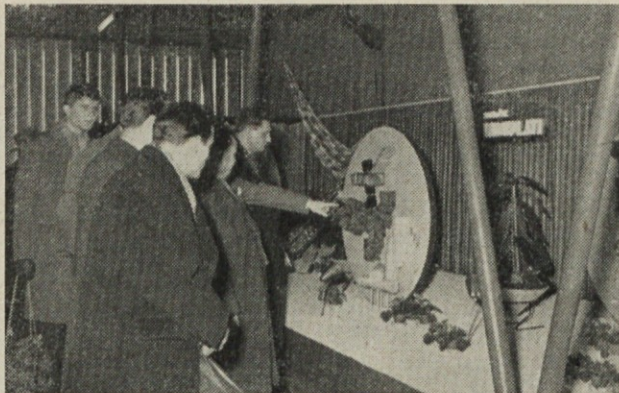
Vedel sem, da bo direktor govoril o tem kar je, vendar sem pričakoval, da bo razgovor bolj buren. Saj so imeli delavci pripravljena mnoga vprašanja. Po mojem mnenju bi moral nekdo z vprašanji na dan in potem bi se začelo in bi verjetno letele opazke, ki so upravičene vsevprek. Žal, se ni nobeden upal začeti. Tudi jaz sem imel pripravljeni dve vprašanji, in sicer: Zakaj toliko ljudi, zlasti pa starejših delavcev zapušča našo tovarno? Celó to sem slišal, da je naš delavec, ki še dela v našem podjetju, želel zapustiti »Induplati« in je zaprosil za delo v »Papirnici«. Že so ga hoteli spre-

jeti, ko pa je povedal, da je prišel iz »Induplati«, so mu rekli, da iz našega podjetja ne morejo nobenega sprejeti. Slišal sem, da se je naša uprava zmenila s sosednjimi podjetji, da naj naše ljudi, ki želijo iz podjetja stran, ne sprejmejo. No, to je samo primer za moja dva vprašanja, glede na to, ker se v podjetju slišijo take in podobne govorice. Lahko so resnične ali pa neresnične. Seveda, ker na sestanku nihče ni hotel pokreniti podobna vprašanja, sem bil tudi jaz tiho.

Nadalje bi tudi tovariš direktor lahko sam vprašal delavce, zakaj ga nekateri tako bolj »črno« gledajo. Moja želja je, da se že enkrat te stvari razčistijo, da bi bilo potem v našem podjetju zopet vse v redu. Tako pa ne veš ali ga upravičeno »črno« gledajo ali ne. Tak sestanek je zato zelo primeren.

Nadalje želim, da bi bili taki sestanki zelo pogosti, vendar je treba poiskati drug način, mislim na čas, ker pri tem zelo trpi proizvodnja. Ako bi računali ustavitve proizvodnje za eno uro in pol in to primerjali z vrednostjo, ki jo v tem času ustvarimo, potem bomo točno videli, da tako ne sme biti več. Želim si sestanke, ki bi bili organizirani po oddelkih in ki ne bi trajali več kot pol ure. O spremembah in rezultatih v podjetju naj bi poročal član DS ali ŪO, ki je s temi vprašanji najbolj seznanjen. Tako bi bili sproti informirani.«

Razgovor s tremi delavci v našem podjetju o vtisih kolektivnega sestanka zahteva še poseben komentar. Misli navedenih oseb so po eni strani osebna izpoved, ki je resna, globoka in živo doživeta, vendar jo ne smemo in ne moremo posplošiti na celotni kolektiv. Že pri tem opozarjamo zainteresirane bralce na to, da ima članek namen ustvarjati v podjetju boljše razumevanje med vsemi ljudmi in ne obratno, kot to izzveni takrat, ako vsebino postavimo na stališče negativne kritike. Na drugi strani teh odgovorov moramo podčrtati najbolj važno stvar, namreč to, da bo potrebno v bodoče vse člane delovnega kolektiva pogosteje obveščati o vsem stanju v podjetju. Tudi to lahko razberemo iz teh odgovorov. Do sem je vse prav. Vprašajmo se tudi to: »Kaj v teh odgovorih ni pravilno?« Prav gotovo, da nihče med nami ne more soglašati s takim mnenjem takrat, ko je pozabil, da ima prav on, kakor vsi ostali člani delovnega kolektiva, prvo besedo takrat, ko se volijo člani delavskega samoupravljanja v podjetju. Tukaj ima sleherni med nami popolno svobodno pravico odločanja. Iz tega izhajajo tudi njegove bodoče pravice in dolžnosti, namreč, pravica do zahteve od članov delavskega samoupravljanja, ki morajo dajati potrebna obvestila o vseh tistih stvareh, ki nam niso popolnoma jasne. Pozabljamo tudi, da imamo v oddelkih sindikalne pododbore. Prav tako pozabljamo, da smo ravno mi neposredni družbeni organ kontrole izvoljenih ljudi v delavskem samoupravljanju. Poleg tega si moramo priznati, da smo zelo podvrženi strogemu ocenjevanju dela drugih ljudi, da smo izredno občutljivi in imamo že majhno nejasnost za osebno krivico. O lastnem delu in uveljavljanju na javnem, družbenem in političnem področju zelo neradi karkoli priznavamo ali dopuščamo, da nas kdo na to dolžnost opozori. Iz teh odgovorov je razvidno, da bo oblike našega dela treba prilagoditi temu mišljenju zato, da bo skupni cilj prizadevanj na vseh področjih dela v našem podjetju enak. S tem imamo garancijo, da bo zadovoljnost ljudi večja in produktivnost dela boljša.

Gostje pred našim paviljonom na GR na razstavi
»MODA 60«

Seveda ga poznamo ...

travniku, cesti in vozičku. Njegove roke so tople, v njih je življenje, ki ga zaliva kri. Snežinke mu poljublajo roke in kot bi jokale, se spreminjajo v drobne rosne solzice, in ker so te roke vajene dela, je njihovo slovo veličastno, enkratno in povezano s trenutkom njegovega življenja. Sedeminpetdeset let se bori s trdimi preizkušnjami življenja in dela. Ali ga vidite? Je že odpeljal. Mogočno sedi na tronožnem jeklenem konjičku. Spretno potiska pogonske priprave, akoravno je že pred leti daroval svojo nogo po nesrečnem naključju za svoje in naše dobro. To je huda osebnostna obremenitev za človeka in njegovo notranje počutje. Žal, življenje je neizprosno. Izklesalo je v njem posebni značaj, ki je samo njemu lasten, njegov in nekje v drobcih trenutkov tudi naš. Kolikokrat smo iz njegove roke prejeli kruh, vino in prepotrebno razumevanje za marsikatero tiho in skrito željo. Tudi on se razburi in kadar se, vzvalovi (in to delamo tudi mi), vendar v tem le zaslutimo neko svojevrstno dobrohotnost, ki je človeška in za človeka. Vrstel je v svoje okolje, brez njega je sleherna čaša, miza in prt drugačna. Za njegovo osebnostjo slutimo stremljenje k boljšemu in smotrnejšemu urejevanju še tako težavnostnih zahtev.

Vrsta ljudi pred kioskom se manjša in njegova košara se je tudi to pot izpraznila. Delovni ljudje so dobili prepotrebno okrepčilo, Neopazno zapusti tovarno in svojega železnega konjička. Hladno je. Zimsko — snežne igre še ni konec. Odgovornost ni majhna, saj vodi celotni obrat družbene prehrane in dela v njem vse in za vse. Sprašujem ga po telefonu, ako bi privolil v kratek razgovor tako po domače in za Konoplan.

»Ze, ze,« se sliši onstran žice, »ampak moram takoj po meso za menzo in veš, potem bo spet kosilo ... bom pa jutri prišel ...!« Glas zamre, zveza je prekinjena, ostanem sam s slušalko v roki in me zajame prijetna misel na človeka, katerega pozna mnogo ljudi. Delovni čas se nadaljuje. Mi delamo in tudi on dela. Običajno med delom nanj pozabimo, a se ga takoj spomnimo, ko pridemo v našo restavracijo, in če ga ni, se nam zdi vse drugačno, prazno, manjkajoče. Vemo, da ga ni. On je delavec in upravnik.

Kajne, da ga poznate?

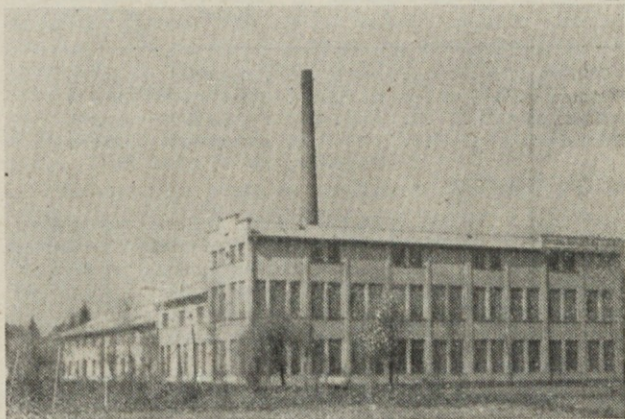
Voziček na treh kolesih zagotovo oživi takrat, ko se njegov gospodar z njim združi v celoto. Preprosta in dobra prijatelja sta. Jeklo in človek. Oba mnogo pomenita za delovne ljudi v našem podjetju. Danes sneži. On si prižiga cigareto. Razoran obraz krasijo žive in nemirne oči. Lepe so, čiste in so videle že mnogo, in pravzaprav premnogo za enega človeka. Sledijo belim zvezdicam, ki nagajivo končujejo svoj razigrani ples po

Spoznavajmo tekstilne tovarne LR Slovenije

TOVARNA DEKORATIVNIH TKANIN LJUBLJANA je bila združena 1. januarja 1949 iz dveh podjetij. Združila sta se obrata na Celovški cesti 280 iz obrata, poznanega in ustanovljenega z imenom »Stora« (ustanovno leto 1918) in iz obrata na Titovi cesti 99. Slednji je bil ustanovljen leta 1929 z naslovom »Tovarna plišev F. Eifler«.

Tovarna dekorativnih tkanin izdeluje pohištveno blago, tkane, pletene in bobinet zavese, posteljna pregrinjala in tkanine za zvočnike radio-aparatov, dalje frotirke in frotir tkanine, volneni pliš za plašče in svileni pliš za dekoracijo in ženska oblačila, žamet in vezanine za ženske obleke in vezane čipke za žensko perilo in prte.

Podjetje zaposluje danes 835 delavcev in uslužbencev, kar je za 240 več kakor leta 1949, ko je bila tovarna združena. Posebej velja omeniti, da obratujejo tkalnice in delno priprava za proizvodnjo v treh izmed njih, kar je potrebno, da podjetje s svojimi kvalitetnimi izdelki zadosti željam potrošnikov.

Tovarna dekorativnih tkanin
Ljubljana

Vi vprašate - mi odgovarjamo

Vprašanje: Kdaj bomo pričeli z asfaltiranjem našega tovarniškega dvorišča?

J. P.

Odgovor: Asfaltiranje dvorišča, pleskanje (brizganje) tovarniških objektov in še nekatera druga gradbena dela, bo prevzelo podjetje Slovenija ceste. Kdaj bodo pričeli z delom je težko točno predvideti, ker je to povezano z vremenskimi prilikami. Vsekakor pa se bo pričelo s temi deli ob koncu pomladi.

A. Zornada

Vprašanje: Kdaj se bo pričela sezona v našem domu v Umagu?

S. K.

Odgovor: Za začetek sezone v našem domu so zaenkrat predvideni trije datumi: 1. maj, 15. maj in 1. junij. Kdaj se bo sezona zares pričela, pa je odvisno od vremena in od števila interesentov.

I. Deržič

Vprašanje: Kakšno bo nagrajevanje v letu 1960?

O. Lipovšek

Odgovor: Z ozirom na dosežene uspehe v preteklem mesecu se bo v letu 1960 nagrajevalo po naslednjih osnovah:

1. tarifna postavka z dodatkom za staž,
2. individualna ali kolektivna norma,
3. kompleksni učinek.

dr. Jerovec F.

Vprašanje: Kje je tovariš Primožič Franc?

J. K.

Odgovor: To je tudi mene zanimalo. Vedel sem, da mu je redni dopust potekel 1. XII. 1959. V sekretariatu

ni nihče vedel, da je odšel v inozemstvo in da se ni pravočasno vrnil na delo. Šele, ko smo po ovinkih zvedeli, da ga ni na delo, smo vprašali vodjo pogona, če mu je kaj znano glede tov. Primožica. Odgovor se je glasil, da se še ni vrnil iz Nemčije. To sem takoj javil tov. direktorju in vprašal za navodila. Tov. direktor mi je potem povedal, da mu je tov. Primožič pisal in prosil za brezplačni dopust do 15. jan. 1960, ker je dobil podaljšan potni list do tega datuma. Tov. direktor mu je dopust odobril pod pogojem, da plača sam prispevek za socialno zavarovanje.

F. Panjan

Vprašanje: Koliko štipendistov pride letos v naše podjetje in na katerih delovnih mestih jih bomo zaposlili?

J. K.

Odgovor: V letošnjem letu pride v podjetje 6 štipendistov, seveda če ne bo kateremu od teh pri opravljanju diplome »spodrsnilo«. Iz STTŠ v Kranju pridejo štirje tkalci, iz STTŠ v Odžacih pa prideta dva predilca.

Ker so absolventi kranjske šole vsi tkalci, bodo gotovo razporejeni na delovna mesta — pomočnik tkalskega mojstra. Oba absolventa predilca pa na delovna mesta — pomočnik predilniškega mojstra. Tega delovnega mesta pa še nimamo v tarifnem pravilniku.

F. Panjan

Vprašanje: Kdaj bo letos kolektivni dopust?

A. D.

Odgovor: Čas kolektivnega dopusta še ni točno določen.

F. Panjan

Kako smo delali v mesecu decembru 1959

IZPOLNITEV KOLIČ. PLANA:	Mesečna izpolnitev plana	Primerjava z letom 1958 — kumulativa leta 1958 indeks 100
Predilnica	104,7 %	89,7 %
Tkalnica	116,3 %	97,7 %
Gasilske cevi	78,5 %	117,0 %
Zatkani votki	113,9 %	100,8 %

Izpolnjevanje norm:

Predilnica	114,8 % v normi je delalo 284 delavcev
Tkalnica	112,8 % v normi je delalo 454 delavcev
Oplemenitilnica	110,2 % v normi je delalo 79 delavcev
Tiskarna	115,0 % v normi je delalo 24 delavcev
Pogonski oddelek	118,6 % v normi je delalo 105 delavcev
Nameščenci	117,7 % v normi je delalo 67 delavcev

Povprečno preseganje norm za celo podjetje je bilo 114,2 % in je v normi delalo 1013 delavcev.

Konec decembra smo imeli zaposlenih 1147 delavcev in 9 vajencev. Število zaposlenih se je dvignilo v zvezi z novo nabavljenimi statvami.

Prekinitev zaradi pomanjkanja električne energije ni bilo. Vsi oddelki so normalno obratovali.

Izvršitev plana v letu 1959 po posameznih grupah proizvodov in primerjavo z letom 1958 nam pokaže spodnja razpredelnica:

GRUPA PROIZVODOV	% izvršitve v letu 1959	Primerjava z letom 1958, če je leto 1958 vzeto kot indeks 100 v %
Predilnica — skupno	109,1	89,7
LD - preja	109,0	99,9
LK - preja	100,9	99,9
Lanena preja, skupno	105,0	99,9
KD - preja	118,5	88,1
KK - preja	116,2	70,8
Konopljena preja, skupno	116,0	77,8
Tkalnica — skupno	108,3	97,7
Bombažne tkanine	95,2	91,8
Ciste lanene tkanine	81,3	95,7
Pollanene tkanine	126,4	104,3
Lanene tkanine — skupno	106,3	101,2
Ciste konopljene tkanine	156,3	100,5
Konopljeno bombažne tkanine	112,5	88,0
Konopljeno lanene tkanine — niso bile planirane		139,3
Konopljene tkanine — skupno	153,5	97,8
Gasilske cevi	197,5	112,0
Zatkani votki	111,2	100,8

»Tovariška pomoč« od leta 1954 do danes

Pred šestimi leti, ko je bila izdana anketa, da se osnuje pri sindikalni podružnici poseben sklad, imenovan »Tovariška pomoč«, so bila mnenja deljena. Z zbiranjem prispevkov (članarine) naj bi nudila članom brezobrestna posojila. Da je tak način medsebojne pomoči umesten in potreben, se je kaj hitro pokazalo. Število članov se je dvignilo od 566 na 1083. Dne 12. III. 1954 so znašali skupni dohodki oz. glavnica 90 650 din. S povišano članarino se je glavnica hitro dvigala. Konec leta 1954 je znašala 261 392 din, konec leta 1959 pa 2 484 511 din. V času od marca 1954 do 31. decembra 1959 je bilo izplačano 18 660 850 din posojil 2245 posojilojemalcem. V letu 1959 so znašali povprečni mesečni dohodki 510 000 din in prav toliko izdatki. Mesečno prejme posojilo okrog 35 članov.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da je znesek posojil vedno višji od predvidenih dohodkov, in da je v blagajni »Tovariške pomoči« stalno le določeni minimalni znesek. Zaradi tega naj bi prosilci v svojih prošnjah navajali svrhu posojila oz. zahtevali posojilo le v nujnih primerih.

KC

Sindikat poroča

Na zadnji seji IO naše sindikalne podružnice je bilo sklenjeno, da se bo občni zbor vršil dne 12. marca 1960. Delegati za občni zbor bodo voljeni na sestankih pododborov. Volitve delegatov se morajo zaključiti do 25. februarja t. l.

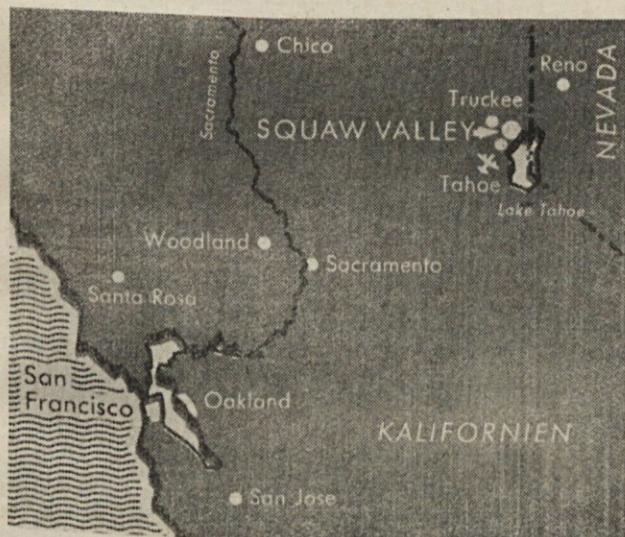
Da pa bi bili v novi IO sindikalne podružnice izvoljeni res tisti, ki bi bili po mnenju našega kolektiva najboljši, je IO sprejel sklep, da se izda anketa, s katero bi zbrali kandidate.

Od 22. do 29. februarja 1960 bo krvodajalska akcija. Naša dolžnost je, da se nas čimveč odzove, ker se moramo zavedati, da je in bo še v nadalje naša kri marsikomu rešila življenje. Zaželeno je, da se jih prijavi najmanj 120. Prijave bo sprejemal sekretariat podjetja.

Ker prihaja iz Bukovice in okolice dnevno 35 delavcev, ki, razen dveh, delajo vsi na eni izmeni, je IO sindikalne podružnice sklenil, da jim omogoči v zimskem času prevoz z našim avtobusom na delo oziroma z dela.

Konoplan o Squaw Walley-u

(Posebna reportaža k olimpijskim igram 1960)

Lega Squaw Walley-a sredi Sierra Newade

Naključje je hotelo, da jugoslovanski tekmovalci na letošnjih zimskih igrah ne bodo sodelovali. Če je to na osnovi doseženih rezultatov, predvsem ženske zastopnice Zupančičeve in naših skakalcev, upravičeno, ne vem, in ne bom komentiral. Vsekakor se bodo v četrtek 18. februarja 1960, to je čez 3 dni, pričele žimske olimpijske igre, na katerih bo sodelovalo okoli 1000 tekmovalcev iz 34 dežel. Jugoslovancev ne bo med njimi — žal.

Olimpijski ogenj bodo prižgali tokrat na »Divjem zapadu«, v malem severnoameriškem mestu Squaw Walley-u. To malo naselje leži sredi gorovja Sierra Nevade v Kaliforniji, nekako 2000 m visoko nad morjem. Samo malenkost je treba še urediti, vse ostalo je pripravljeno za pričetek VIII. zimskih olimpijskih iger. Očividci trdijo, da se je prirediteljem, bogatim Američanom, posrečilo zgraditi doslej še nikjer videno areno za hitrostne dirke na ledu, $\frac{3}{4}$ pokrit zimski olimpijski stadion ter seveda proge za smuk, slalom in veleslalom ter dve skakalnici s kritičnimi točkami pri 40, 60 in

80 metri. Vse je pripravljeno. Za gradnjo objektov so porabili 15 milijonov dolarjev, kar brez dvoma ni malo, toda prepričani so, da bo vstopnina za posamezne prireditve denar povrnila.

Iz vseh večjih mest ali pomembnejših križišč so zgradili nove, najmanj 25 m široke avtostrade. V sami »Dolini indijanskih žena« so pripravili parkirne prostore (dva) za avtomobile, za tekmovalce in goste pa so postavili mlečne restavracije, bifeje, pošto in poleg pošte posebno poslopje za poročevalce vseh svetovnih časopisov. Ti bodo lahko sprejemali poročila o izidu tekmovalcev najkasneje 2 minuti po zaključku discipline, ker bo vse rezultate izračunal elektronski računski stroj. Vse meritve, vsi signali, vse gre elektronsko, le človek bo pri vsem tem preizkušal svoje znanje in svojo vzdržljivost.

Dolina Squaw Walley je dolga 5 km in široka 1,6 km. V obliki črke U jo obkrožajo gore, katerih višina vedno presega 2500 m. Pravijo, da se ni bati za pomanjkanje snega, ker ga zapade tod do 11 m. Ta predvidevanja pa so potrebna, ker lahko le takšna količina snega »zaliže« številne previse in manjše globeli na strmih pobočjih, koder se bodo spuščali tekmovalci. Več bojzani pripravljajo organizatorjem nevarnost zaradi plazov. Da bi se rešili te nevarnosti, so na najbolj nevarnih mestih »na delu« vedno posebno izurjeni smučarji (400 po številu), ki stalno vozijo po nevarnih strminah in tako tlačijo nevarna previsna oziroma lavinska mesta. Če bi snežilo ravno zadnje dni, bodo prireditelji sprožili plazove tako, da bodo streljali s posebnimi topiči tja, kjer bo verjetnost plazov največja. Tudi tako se da pomagati.

Tekmovalne proge so speljane v glavnem z dveh vrhov, in to s KT-22 in Squaw Peak-a. Morda bi veljalo prišteti še Papoose Mount, toda to so že podrobnosti, ki niso tolikanj zanimive. Ženska proga za smuk se začne na višini 2447 m in je dolga 1828 m. Cilj je v višini 1894 m. Višinska razlika 553 m. Vsaka čast! Na istem mestu in na isti višini je start za veleslalom za moške. Tudi cilj in višinska razlika sta enaka. Start za slalom — moški so postavili v višini 2134 m, cilj zopet na višini 1894 m, dolžina proge je 600 m pri višinski razliki 240 m. Veleslalom za ženske je zakoličen v višinski razliki 382 (start 2276 m in cilj 1894 m), proga je dolga 1300 m. Podobne mere imajo tudi ostale proge. Iz podatkov je lepo razvidno, da je cilj vseh

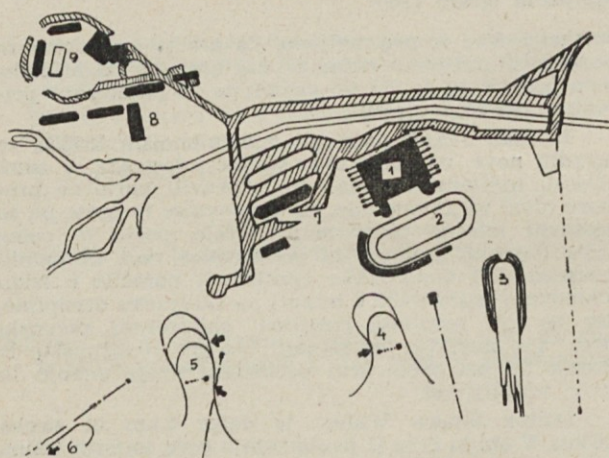
prog na enaki višini, kar nam pove, da se dejansko dogajajo vse prireditve na kraju, ki je iz ene točke viden za to ali ono panogo. Pa še nekaj posebnega je tokrat. $\frac{3}{4}$ pokriti zimski stadion, kjer bodo igrali hokejske tekme ter nastopali v umetnem drsanju, nudi s svoje odprte strani lep razgled na strmine, kjer bodo vozili najboljši smučarji. Vse je kratko in malo pri roki. Nihče ne bo zastoj izgubljal korake, kamorkoli se bo podal. K vsem startom in na vseh progah so speljane žičnice, ki bodo popeljale tekmovalce in sodnike ter funkcionarje na mesta.

Še kratek komentar k olimpijskemu stadionu za VIII. zimske igre. Vsa konstrukcija je iz jeklenih cevi. Stadion ima 11 000 sedežev, 400 m dolga in 100 m široka ovalna streha nad tribunami je zgrajena tako, da teče po ceveh, ki držijo streho, topel zrak, ki bo sproti segreval in tajal sneg (ker bi le ta sicer s svojo težo uničil ogromno delo). Organizatorji so pa predvideli tudi obratno,

Dolina Squaw Walley s progami

1 = Tahoe City; 2 in 3 = Skakalnice in tribune; 4 = Parkirna prostora; 5 = Olimpijska vas; 6 = Ledena arena za hitrostne dirke v drsanju; RD = Veleslalom za ženske; SD = Slalom - ženske; AD = Smuk - ženske; RH = Veleslalom - moški; SH = Slalom - moški; AH = Smuk - moški

Tloris olimpijskih stadionov

1 = Olimpijski stadion; 2 = Ledena arena za hitrostne dirke v drsanju; 3 = Iztek pri skakalnicah; 4 = Iztek pri slalomu za ženske; 5 = Cilj slaloma in veleslaloma za moške in smuka za ženske; 6 = Cilj za smuk - moški; 7 = Novinarska centrala; 8 = Okrepčevalnice; 9 = Olimpijska vas

to se pravi, vse so uredili če bi bila v času tekmovanj odjuga. Tedaj, tako so rekli, moramo hladiti led v areni. In zatorej so vgradili pod led podobne cevi, po katerih bo mogoče umetno hladiti ledeno ploščo in obdržati stalno temperaturo -2°C . Res izgleda, da so pripravili vse, kar zahteva »sodobni« človek, kadar meri svoje sposobnosti.

Skakalnice so urejene tako, da so od načrtov skrenili le za 3 cm, kar se doslej še ni nikdar zgodilo. Najboljša skakalnica je namreč zgrajena doslej s toleranco 30 cm. Brez dvoma bi se na njej počutila Slibar ali Jemc ali kdorkoli drug od naših tekmovalcev kakor doma. In vendar jih ne bo. Škoda — Kalifornija je daleč.

Upajmo, da nam bo Evrovizija naknadno posredovala potek tekem in si bomo lahko na ekranih ogledali to doslej najboljše pripravljeno zimsko tekmovanje.

VIII. zimske Olimpijske igre trajajo od 18. do 28. februarja 1960.

Otmar

Ko kupujete, pazite!

Večkrat nam v trgovini pri nakupovanju pride pod roke blago ali izdelek iz blaga, ki je označen s posebno značko. Dobro je, če vemo kaj taka oznaka pomeni, oziroma če nam bo blago s tako oznako ustrezalo.

Navedel bom nekaj oznak, ki jih večkrat srečamo v naših trgovinah, posebno pri blagu uvoženem iz inozemstva.

SANFOR, oznaka na blagu ali tekstilnem izdelku, pomeni, da je blago obdelano na posebnem sanforizirnem stroju in se pri normalnih pogojih pranja ne sme skrčiti ali raztegniti za več kot 1%. Torej pri nakupu moške srajce s tako oznako, kupite številko ovratnika natančno po vašem vratu in ne eno številko večjo, ker se blago pri pranju ne uskoči.

NO IRON — ne likati. Blago je obdelano z mešanico karbamidne in melaminske smole proti mečkanju.

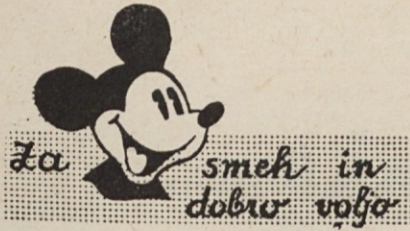
Impregnacija je obstojna tudi pri pranju, vendar temperatura vode ne sme biti večja od 45°C . Pralno sredstvo ne sme vsebovati klora.

WASH AND WEAR — peri in nosi. Tkanina je apretirana tako, da po pranju ni potrebno likanje, samo posušimo jo in izdelek iz take tkanine zadobi svojo prvotno obliko in ga lahko takoj oblečemo. Pri eventualnem likanju ne uporabljajte vročega likalnika.

EULAN, oznaka pri volnenem blagu nam pove, da je bilo blago impregnirano z Eulanom in da molji takega blaga ne napadajo.

Torej pri nakupu pozor! Pazite na navedene oznake in pri uporabi takih tkanin upoštevajte gornje vrstice.

-c L-

Vesela kronika

Res sem bila veselo presenečena nad pozornostjo Urške in njene družbe, ki mi je 25. januarja poklonila »po želji« Avsenikov valček. Skoda, da se nisem mogla zavrteti, prepričana pa sem, da se bova skupno z Uršo še po kolenih tolkle od smeha, le muzka bo druga in pri vrtenju se bo nekaterim zavrtelo.

Personalne spremembe

VSTOPI:

1. Božič Marija, v oddelek tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
2. Gornik Berta v pripravljalnico, z dnem 28. XII. 1959;
3. Škofic Marjeta, v pripravljalnico, z dnem 28. XII. 1959;
4. Jelovšek Marija v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
5. Huber Marija, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
6. Tomiňšek Ljudmila, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
7. Čebulj Olga, v predilnico, z dnem 28. XII. 1959;
8. Klopčič Marija, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
9. Zamljen Miroslava, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
10. Frontini Štefka, tkalka, z dnem 28. XII. 1959;
11. Jeler Olga, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
12. Korant Ana, v pripravljalnico, z dnem 28. XII. 1959;
13. Koretič Ivana, snažilka v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
14. Ocepek Ana, v pripravljalnico, z dnem 28. XII. 1959;
15. Stupar Cilka, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
16. Korošec Justina, delavka v oplemenit. z dnem 28. XII. 1959;
17. Marinček Francka, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
18. Jeretina Feliks, v oplemenitilnico, z dnem 28. XII. 1959;
19. Kimovec Jožefa, v pripravljalnico, z dnem 28. XII. 1959;
20. Pavlinjek Franc, v predilnico, z dnem 28. XII. 1959;
21. Gostič Marija, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
22. Hrastnik Jože, v predilnico, z dnem 28. XII. 1959;
23. Mrvar Milena, v šivalnico, z dnem 28. XII. 1959;
24. Slevce Ivanka, v predilnico, z dnem 28. XII. 1959;
25. Urbanija Marija, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
26. Grden Jožefa, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
27. Dornik Julijana, delavka v oplemenit., z dnem 28. XII. 1959;
28. Rojnik Ljudmila, v mokro predilnico, z dnem 28. XII. 1959;
29. Lukanc Francka, v tkalnico, z dnem 28. XII. 1959;
30. Brnot Marija, v tkalnico z dnem 1. I. 1960;
31. Trojanšek Antonija, v tkalnico z dnem 4. I. 1960;
32. Brojan Frančiška, v tkalnico, z dnem 4. I. 1960;
33. Rozman Ivan, v predilnico, z dnem 4. I. 1960;
34. Zdravič Ivan, v prejemarno, z dnem 8. I. 1960;
35. ing. Babnik Ladislav, ing. strojni, z dnem 7. I. 1960;
36. Mušič Ivana, snažilka kopalnic, z dnem 10. I. 1960.

Sicer pa, hec mora biti — zato sem tu. Špaso je tudi če Vera ne verjame, da je inženir več kakor tehnik čeprav dela tudi inženir v tehnični stroki.

Snega je konec, toda v tistih »časih«, ko smo ga tudi v Jaršah še imeli, smo poskrbeli za to, da je naš traktor ceste in poti splužil. Pozabil ni niti na pot, ki vodi preko igrišča in katero na našo veliko jezo uporabljajo »Nejaršani«. Po mojem bi veljalo tisto pot enkrat za vselej zapreti, saj bomo igrišče za proslavo 50. obletnice našega podjetja verjetno zopet rabili za kakšno prireditev ali veselico.

Za konec pa še o podpisu. Tokrat velja to seveda samo za bralce Tekstilnega obveščevalca, katerega izdaja republiški odbor DITTS v Mariboru kot svoje glasilo. Nerodno pri stvari je, da človek v takem, na pol uradnem glasilu društva, zasledi podpis, ki s stvarnostjo nima nič skupnega in se glasi v januarski številki n. pr. DITIS LRS.

Pa še marca kaj.

Na svidenje

Spela

IZSTOPI:

1. Novak Jakob iz mokre predilnice, izstopil z dnem 31. XII. 1959, sporazumno z upravo podjetja;
2. Marolt Stane, strojni tehnik, izstopil z dnem 31. XII. 1959, sporazumno z upravo podjetja;
3. Čebulj Olga, iz predilnice, izstopila z dnem 4. I. 1960 na lastno željo;
4. Hrastnik Jože, iz predilnice, z dnem 9. I. 1960, samovoljno zapustil delo;
5. Mušič Ivana, snažilka kopalnic, z dnem 9. I. 1960, izstopila na lastno željo;
6. Gostič Miha, iz predilnice, z dnem 9. I. 1960, odšel na odsluženje zaporne kazni;
7. Jeler Olga, iz tkalnice, z dnem 9. I. 1960, samovoljno zapustila delo;
8. Lužar Slavka iz tkalnice, z dnem 14. I. 1960, samovoljno zapustila delo;
9. Pečnik Marija, tkalka, z dnem 14. I. 1960, izstopila sporazumno z upravo podjetja;
10. Pirnat Ana, kuharica v menzi, z dnem 15. I. 1960, izstopila sporazumno z upravo podjetja;
11. Klopčič Ivan, delavec v predilnici, z dnem 15. I. 1960, izstopil na lastno željo;

SPORED FILMOV V KINU INDUPLATI

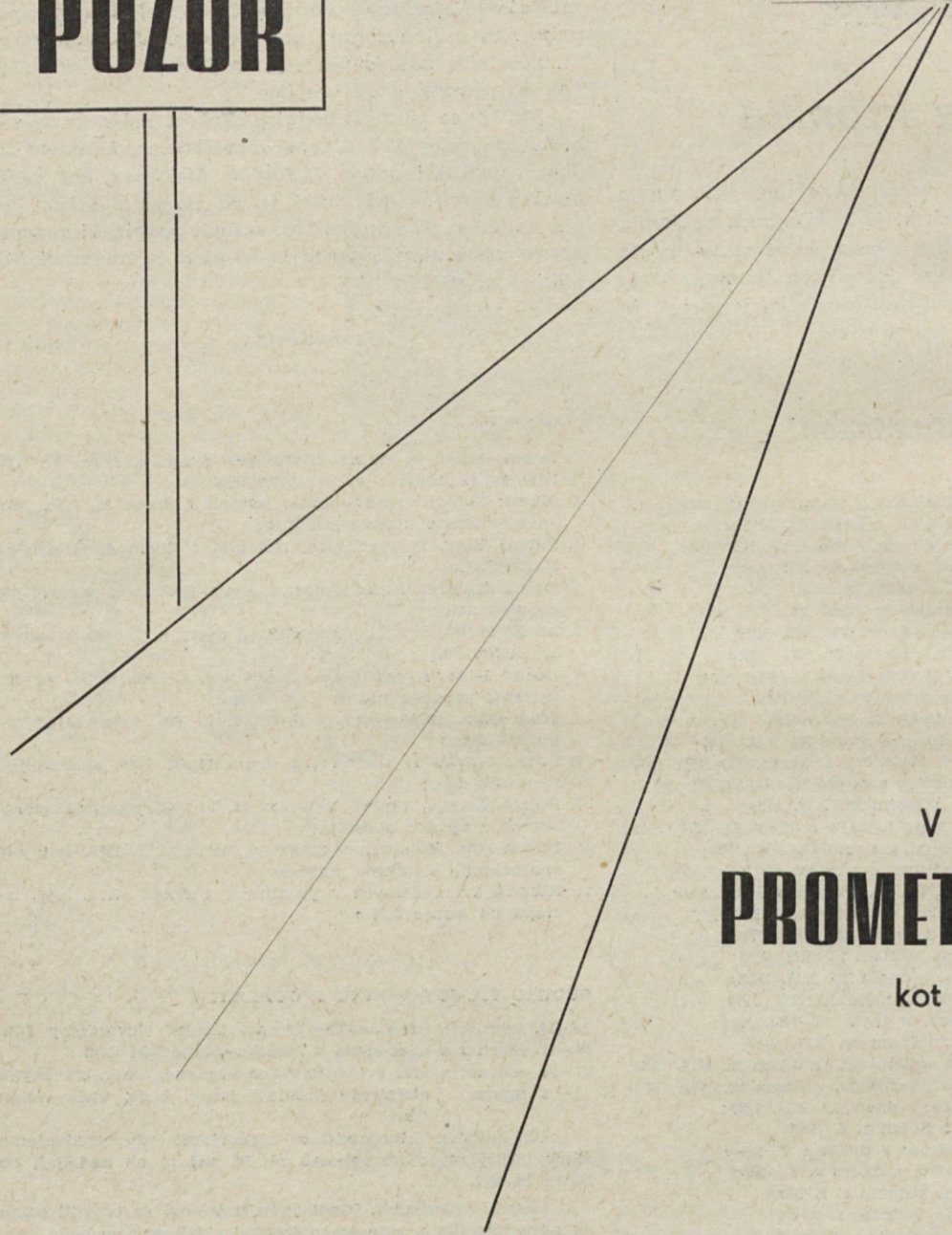
- 13.–14. februarja »Parižanka«, franc. barvni cinemascope film
- 20.–21. februarja »Serenada v Mexiku«, ameriški film
- 27.–28. februarja »Na svidenje v Los Vegasu«, amer. cowboyka
- 5.–6. marca »Desire?« (Želite?) franc. barv. vista vision film

Obiskovalce kinopredstav opozarjamo, da predvajamo filme odslej samo ob sobotah ob 20. uri in ob nedeljah ob 16. in 18. uri.

Zaradi zmanjšanja števila predstav smo se omejili samo na najboljše filme, zato se za številni obisk priporočamo.

UPRAVA KINA

Ljubiteljem prirode se obetajo vabljivi dnevi
za izprehode v prelepo naravo

V prihodnji številki
PROMETNI ZNAKI
kot posebna priloga
KONOPLANA

Zunanji naročniki pozor!

Opozarjamo vse zunanje prejemnike našega glasila Konoplan, da bomo v letu 1960 dostavljali naš list samo tistim, ki bodo:

- a) dostavljali vse leto v zamenjavo svoj list,
- b) poravnali naročnino (letno 200 din),

c) dostavili potrdilo, da ga prejema po službeni funkciji.

Kdor od dosedanjih prejemnikov enega od teh pogojev ne bo izpolnil, našega glasila od marca 1960 dalje (III./IX) ne bo več prejemal.

Uredništvo